ድሕሪ ተ-ሓ-ኤ ካብ ሜዳ ኤርትራ ምውጻኣ፡ ላዕለዋይ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ኣብ ድሮ ሻድሻይ ወረራ ብመንገዲ ሶማልን ቀይሕ ባሕርን ዘይተኣደነ ሎጂስትካዊ ቀረባት ክረክብ ጀመረ፡ ኣባላት ፖለቲካዊ ቤት ጽሕፈት ውን ንምዕራብ ዓለም እንዳተዛዋወሩ ዲፕሎማሲያዊ ንጥፈታታት ከካይድ ጀመረ።
ላዕለውይ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ኤርትራ ኣብዚ ከይተሓጸረ ንዓበይቲ ካድረታት ወታሃደራዊ ንመራሕቲ ተ-ሓ-ኤ ኣብ ተዕቍብምሉ ዝነበሩ ስግረ ዶባዊ ሃገራት እንዳ ዳህሰሰ ቀተለ፡ ክቕትሎም ዘይኣካለ ድማ ካብ ኣብ ከባቢኦም ዝነብሩሉ ህዝቢ ክንጽሎም ፈተነ።

ምስ ምዕራባውያን ብምስምማዕ እውን ዑቕባ እንዳተዋህቡ ካብ ኤርትራን ከባቢኣን ርሒቖም ዝነብሩሉን ቃልሶም ዝሓጽረሉን ባይታታት ፈጠረ። ኣብ ውሽጢ ተ-ሓ-ኤ ብዝተፋላለየ ደርጃ ስለያ መርበባቱ ብምዝርጋሕ ኣብ ምምቕቓሎም እውን ዓቢ እጃም ተጣልዔ።

<u>ኣብዚ ከይተንተነ ክሕለፍ ዘይብሉ</u>፡ እቶም ብሂወት ዘየለውን ገለን ሃገር ዝመርሑ ዘለው ገለ ኸኣ ኣብ እተፋላለያ ውድባት እናዀብለሉ ክሳብ ሕጂ ንውልቀ ረባሕኦም ክብሉ ብስም ሃይማኖትን ወገንን ንኽሽቅጡ፡ ዝፈጸምዎ ናይ ቅንጸላ ገበን፡ ኣብ ልዕሊ ክርስታያን ዝወረድ ዝነበረ ቅንጸላ፡ ብኽፊል ንምጥቃስ ዝኣክል፡ ኣብ 1966/1967 መምህር ወልዳይ ካሕሳይን ሰዓብቱን ካብ ሜዳ ገለን ብቐጥታ ገልን ብየመን ኣቢሎም ንኢትዮጵያ ኢዶም ብምሃብ ኣብ ዝሃብዎ ምስክርነት ብዙሓት ደቂ ከበሳ ክርስትያን ከም እተሓርዱ ምስክርነቶም ብጋዜጣን ብረድዮን ከም ዝሃቡ ዝዝከር እዩ። ከምኡውን ተጋደልቲ ኪዳነ ክፍለን፡ ወልዳይ ግደይን፡ ነቲ ዝነበረ ሃይማኖታዊን ፖለቲካዊን ቅልውላውን ፍልልያትን ንምምያጥ ነቶም ኣብ ከሰላ ዝነበሩ መሪሕነት ቅያደል ዓማ ንምርካብ ንኸሰላ ኣብ ዝኸድሉ እዋን ኣብኡ ተቐንጺሊም ተረፉ፡ ካብ ኣዲስ ኣበባ ዝወሓዙ መናእሰይ ብስም ስረየት-ኣዲስ ዝፍለጡ እውን ግፍዓዊ ቅትለት ኣብ ልዕሊኦም ከም እተፈጸመ ደሞም ከእዊ ይነብር እሎ።

ኣብ ልዕሊ ጀጋኑ ተጋደልቲ ደቂ ሃገር እውን ነቲ ዘይቅኑዕ ኣሳሰራርሓ መሪሕነት ስለ ዝተቓወሙ ፋሉል ዝብል ስም ኣጠሚቖም ሀ-ሁ በል ፋሉላይ በ-ቡ በል ፋሉላይ እናተባህሉ፡ ገለን ኣደዳ ሞት ገለን ኣማራጺ ስኢኖም ናብ ህ-ግ-ሓ-ኤ ንኽዕቀኑ እንተኸዱ ኣብ ናይ ባጽዕ ውግእ ብምእታው ተሰውኡ፡ ገለን ናብ ኢትዮጺያ ብምስላም፡ ዝተረፉ ድማ ፋሕ ጭንግራሕ ኣተዎም። እዚ ብመንጽር መንካዕ ክጥመት ከሎ ፍልልዩ ብዙሕ ኣይኮነን።

ከምኡ ውን ዶክቶር ፍጹምን፡ መልኣከ ተኸለን፡ ብገፍዒ ከም እተቐንጸሉ ምዝካር።
ብጭብጢ ኣቀታትልኦም ዘይተፈለጠ ደቂ ሃገር ከም በዓል ወልደዳዊት ተመስገን፡ ስዒድ ሳልሕ፡ ኣብርሃ ጋርዛ፡ ወዘተረፈ እውን ክዝከር ይግባእ።

ብኣንጻሩ እቲ ሕጂ ኣብ ኤርትራ ኣብ ስልጣን ዘሎ ስርዓት ውድብ ኣብ ዝመሰረትሉ እዋን፡ ንሕናን ዕላማናን እትብል መጽሔት ከም ናይ ክርስታያን ሓላዪ ተመሲሉ ንውልቀ ረብሓኡ ንኽብል ከምቶም ክልኦት ኣብ ዝተፋፍልያ ውድባት ዝሽቅጡ ዝነበሩ፡ ንሱ ውን ንህዝቢ ከበሳ ንኽሸስብ ክብል፡ ነታ ኣብ ላዕሊ ተጠቒሳ ዘላ መጽሔት ዘርግሔ። ኮይኑ ግን እዚ ብውልቀ መሻኺ ዝምራሕ ውድብ ዘዝተፋላላለየ ኣስማት እንዳ ኣጠመቐ ንኣብነት መንካዕ,የሚን,ኣውራጃውያን,ሰለይቲ ናይ ሲ ኣይ ኤይ,ሰለይቲ ናይ ኢትዮጵያ,ሰለይቲ ናይ ዓማ, እናበለ ማእለያ ዘይብሎም ክርስትያን ቀንጸለ።

ብተዳጋጋሚ ኣስማቶም ኣብ ብዙሕ ጽሑፋት ከም ዝወጸ ክንዝክር ይግባእ ኮይኑ ግን ታሪኽ ብሓቂ ምድግጋም ኣይጸላእን።
<u>ገለ ገለ ካብቶም ብግፍዒ ዝተቐንጸሉ ኣስማቶም ንምጥቃስ ዝክል።</u>

1) ደሃብ ተስፋጽዮን	መጻሉ	ኣ/ጕዛይ.
2) የውሃንስ ስብሃቱ	ጕራዕ	ኣ/ጕዛይ.
3) ተውልደ ኢዮብ	ሰሳሕ	ኣ/ጕዛይ.
4) ሙሴ ተስፋሚካኤል	ዓዲ ፍኚዕ	ኣ/ጕዛይ.
5) ሃብታስላሴ ገ/መድህን	ሓሊቦ	ኣ/ጕዛይ.
6) ርእሶም ዘርኣይ	እንዳደቆ	ኣ/ጕዛይ.
7) ጕይቶኦም በርሄ (ብጻይ)	ዓዲ ካንታ	ኣ/ጕዛይ.
8) ተስፉ ኪዳነ	ኣኾሩር	ኣ/ጕዛይ.
9) ሃብተ ኪዳነ (ጕሪላ)	ማዕረባ	ኣ/ጕዛይ.
10) ኣብርሃም ገ/እየሱስ	ሰገነይቲ	ኣ/ጕዛይ.
11) ጳውሎስ ተስፋዝጊ	ኣፈልባ	ኣ/ጕዛይ
12) ሃብተ (ዓንተር)	ማይ ወይኒ	ኣ/ጕዛይ.
13) ተድሮስ ተሳፍሚካኤል	ሓርዬን	ኣ/ጕዛይ.
14) ተኽልማርያም ቀሺ ተ/ማርያም	ኰዓቲት	ኣ/ጕዛይ.
15) መምህር ኣለም	ጕራዕ	ኣ/ጕዛይ.
16) መምህር ኣርኣያ	ጕደይቲ	ኣ/ጕዛይ
17) ወዲ ጭሩም	ኣፈልባ	ኣ/ጕዛይ
18) ግርማይ በህረ	ዑና ፈርያን	ኣ/ጕዛይ.
19) ኣማረ ትኵእ ምራጭ	ድግሳ	ኣ/ጕዛይ.

20) ኣርኣያ ሰመረ	ማይ ሰራው	ኣ/ጕዛይ.
21) ዑቕባኣብ ስዩም	ዓዲ ቖንጺ	ኣ/ጕዛይ.
22) ሃይለ ሓንሶ	ሰሳሕ	ኣ/ጕዛይ.
23) ኢሳያስ ተ/ብርሃን	ኣሹሩር	ኣ/ጕዛይ.
24) ገብረመድህን እንድርያስ	ኣውህነ	ኣ/ጕዛይ.
25) ተስፋማርያም ፍታው	ኮርባርያ	ኣ/ጕዛይ.
26) ዘርእዝጊ	ሓላይ/ድግሳ	ኣ/ጕዛይ.
27) ዮናስ ተስፋሚካኤል	ዓዲ ፍኒዕ	ኣ/ጕዛይ
28) ተስፋልደት	በራቒት	ኣ/ጕዛይ.
29) ዮሴፍ ተውልደብርሃን	እንገላ	ኣ/ጕዛይ.
30) ምስጉን ዮሴፍ		ኣ/ጕዛይ.
31) ሓጎስ ሚካኤል	ጨዓሎ ሃዳድም	ኣ/ጕዛይ.
32) ሓጎስ ኣብርሃ	ሔቦ	ኣ/ጕዛይ.
33) ሃይላት ወልደሚካኤል	ሓላይ	ኣ/ጕዛይ.
34) ኢሳያስ	ዑና ዓንዶም	ኣ/ጕዛይ.
35) ፍረዝጊ	ዓዲ ካንታ	ኣ/ጕዛይ.
36) ሙሉብርሃን	ደርዓ	ኣ/ጕዛይ.
37) ሃይለ ተወልደ	ኣምሁር	ኣ/ጕዛይ.
38) ወልደሊባኖስ	ዓዲ ነብሪ	ኣ/ጕዛይ.
39) መሓሪ ኪዳነ	ሃዳሙ ደቀምሓረ	ኣ/ጕዛይ.
40) ተዓገስ ተስፋዝጊ	ዓዲ ቀረጽ/ኣድግና	ኣ/ጕዛይ.
41) ገብረስላሴ ክፍለማርያም	ዓዲ ነብሪ	ኣ/ጕዛይ.
42) ኪዳነ	ዓዲ ኣበይቶ	ሓማሴን
43) ገብረሚካኤል	ወደርባዕተ	ሓማሴን
44) ኣፈውርቂ ተኽሉ	ዓ/ተከለዛን	ሓምሴን.
45) የማነ (መክሲኮ)	ዓዲ ሽማግለ	ሓማሴን.
46) ዓወት ካሕሳይ	ክባቢ ኣስመራ	ሓማሴን.
47) ጰጥሮስ ክሕሳይ		ሓማሴን.

ይቕጽል! (4ይን መጨረሻን ክፋል)

48) ሰለሞን	ወልደማሪያም	ሓማሴን
49 ተኽልኣብ ሚካኤል	ሰሓርቲ	ሓማሴን.
50) መጎስ ኣብርሃ	ዓዲ ንኣምን	ሓማሴን.
51) ዓንደብርሃን ስዩም	ዓደርዓዳ	ሓማሴን.
52) ዘርኣይ	ቤት ጊዮርግስ	ኣስመራ.
53) ሚካኤል ወዲ ዓቀይታይ	ሕምብርቲ	ሓማሴን.
54) ኣለም ኣብርሃ	ዓዲ ዛምር	ሓማሴን.
55) ታርቀ ይሕደጐ	ሕምብርቲ	ሓማሴን.
56) ጠዓመ	ዓዲ ገብራይ	ሓማሴን.
57) ሓጎስ ንጕሰ	ዛግር	ሓማሴን.
58) ኣብርሃ		ሓማሴን.
59) መሕሪ ግርማጼን	እምባደርሆ	ሓማሴን.
60) ወዲ ዘርኤ	ቤት ምኻእ	ሓማሴን.
61) መሲሕ ርእሶም	ዓዲ ቀድነት	ሰራዬ.
62) ደበሳይ ገብረስላሴ		ሰራዬ.
63) ገ/ኣምላኽ ኢስቕ		ሰራዬ.
64) እስቲፋኖስ		ሰራዬ.
65) መምህር ተኽለ		ሰራዬ.
66) መንግስትኣብ ያሬድ	ዓዲ ኟላ	ሰርዬ.
67) ኣበራሽ መልከ	ከረን	ሰንሒት.
68) ጰጥሮስ ዮውሃንስ	ከረን	ሰንሒት.
69) መሕመድ ዓሊ (ክለይ)	ባጽዕ	ሰምሃር.
70) ኢብራሂም ዓፋ	ባጽዕ	ሰምሃር.
71) መሓመድ ሂላል		ደንከል
72) ዶክቶር ኢዮብ ገብረልኡል		
73) ዶክቶር ርእሶም		
74) ዶክቶር ብእምነት		
75) ዶክቶር ሚካኤል		

76) ኣማንኤል ቀሺ
77) በርሄ መሲሕ
78) ተኽላይ ገ/እየሱስ
79) ምኪኤል በረኸትኣብ
80) ገብርኣምላኽ ይሳቕ
81) ተኽልማርያም ረሻይዳ
82) መምህር ጸጋይ ወዲ ራእሲ
83) ሙሴ ኪዳነ
84) መብራህቶም ወደባ ጎዳን
85) ፍስሃት ኪዳነ
86) እስቲፋኖስ
87) ኣባ ሳሙኢአል
88) ሃይለ ጀብሃ
89) ተስፋሚካኤል ዘርኡ
90) ሃይለስላሴ በራኺ
91) ተኪኤ በርሄ ወይ ሃይለ

ብ1977 ኣብ ከተማ ከረን ዋና ጸሓፊ ህ-ግ-ሓ-ኤ ኣብ ዝገበሮ መደረኡ ርእይቶኦም ዝገለጹን ናይ መሪሕነት ታሪኽ ይፈልጡ እዮም ተባሂሎም ብጠርጠራ ተወሲዶም ዝተረሸኑ።

92) ተወልደ በይን
93) ወልደማርያም ተስፋዝጊ
94) እምባየ ገብሩ
95) ብርሃነ ሓድጉ
96) መልኣከ በራኺ
97) ገብረሕወት ክንፈ
98) ገብረጻድቕ ጊላኡ
99) መሓመድ ዑመር
100) ዑቕባሚክኤል
101) ነጋሽ ስብሃቱ
102) ዑመር ሸኪድ
103) ሓድጉ ማና
104) ሚእቲ ሓለቓ ዛይድ ዓዲ ኺላ ሰራየ.
105) ዕጨት ሒና
106) ፍትዊ ተስፋዝጊ

እዞም ኣብ ላዕሊ ኣስማቶም ተጠቒሱ ብግፍዒ ዝተቐንጸሉ ሰማእታት ደቂ ሃገር ካበየናይ ኣውራጃ ምኻኖም ንጹር ሓበሬታ ስለዘይተረኸበ እዩ ኣስማቶም ጥራሕ ተጠቒሱ።

ድሕሪ ሃገር ምሕራር ካብ ዝተፋላለያ ውድባት ነባራት ጀጋኑ ሓርበኛታትን ተጋደልትን፡ ከምኡ ውን ኣብ ህ-ግ-ሓ-ኤ ዕድሜኦም ምሉእ ዝተቓለሱ፡ እሞ ኣብ ምሕራር ሃገር ዓቢ እጃም ዘበርከቱ ጀጋኑ ሓርበኛታትን ተጋደልትን፡ ካልኦት ንጹሃት ደቂ ሃገርን፡ ገለን ብመቕተልቲ ገለን ብማእሰርቲ፡ ከም እተሳቐዩን ይሳቐዩ ከምዘለውን ኣርሒቑ ክጥምት እንተዘይደልዩ ንማንም ስውር ኣይኮነን። ኣስፍሒካ ምጽሓፍ ምተገበኤ ነይሩ፡ ነገር ግን ታሪኽ ድሕሪ ምሕራር ሃገር ነብሱ ዝኸኣለ መድርኽ ስለ ዝኾነ፡ ንጸሓፍቲ ታሪኽ ምግዳፉ ይሓይሽ።

ክቡር ኣንባቢ እዚ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ ታሪኽ ደም ብደም ይታሓጸብ ማለት ዘይኮነስ እቲ ሕሉፍ ታሪኽ ንኸይድገም ንምዝኽኻር ዝዓለመ እዩ፡ ማለት እቶም ኣብ ዝተፈላለያ ውደባት መዋእሎም ኣብ ስደት ከርተት ዝብሉ ዘለው መራኣሕቲ ፍልልያቶም ኣወንዚፎም ሽገር ሃገርን ህዝብን ብምቕዳም ጠልብ ህዝቢ ምኺኑ ክርድኦም ይግባእ።

ኣብ መደምደምታ ኦ ህዝቢ ኤርትራ ብኣሻሓት ዝቝጸሩ ብሉጻት ጀጋኑ ደቅኻ ብንጽህና ንነጻነትን ሓርነትን መሰልን ዝተሰውኡላን ዝሰንከሉላን ሃገር፡ እቲ ትምኒትካን ባህግኻን ፍሬ ጻማኻን በዞም ውሑዳት ናይ ስልጣን ህርፋን ዘለውም ውልቀሰባት ገለን ሃገር ዝገዝኡ ዘለው ገለን ኣብ ስደት ዘለው ኣብ መደምደምትኡ ከይ በጸሐ ከም እተቝጸየ ኩሉ ዝምስክሮ እዩ።
ብእንጻሩ ኣደዳ ጥምየትን ሕማምን ስደትን ከም ዝኾንካ ናይ ዓለም ዜን መሳራጨውቲ ክዝርግሕኦ ይውዕላ ኣለዋ፡ ስልዚ ሃገር ብህዝቢ ዝመጸት ናይ [illegible] ናይ ህዝቢ ምኳኑ ኣሚንካ፡ ነዞም ንዓ መታት ኣሸካዕላል ዝተጻወቱልካን ዝጻወትልካ ዘለውን ብምግንዛብ፡ ኣብ ስሳታት ዝጀመረ ምፍሕፋሓት ኣብ ሰብዓታት ብግብሪ ዝተነጸረ ምፍንጫላት ሕጂ ውን ይቕጽል ዘሎ ህዝቢ ተጽዕኖ እንተዘይገርሎም ተሳማሚዕም